

تعیین رابطه بین طرحواره‌های هیجانی و خودتنظیمی هیجانی با گرایش به خشونت در نوجوانان شهر تبریز

جلیل باباپور خیرالدین ۱ و علی قویدل امراله ۲

۱ استاد راهنما، هیت علمی دانشگاه تبریز

۲ دانش آموخته کارشناسی ارشد، روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اهر

چکیده

هدف کلی این تحقیق، تعیین رابطه بین طرحواره‌های هیجانی و خودتنظیمی هیجانی با گرایش به خشونت در نوجوانان شهر تبریز بود. تحقیق، به لحاظ ماهیت و محتوای کاری، توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این تحقیق را کلیه نوجوانان ۱۴-۱۸ سال شهر تبریز تشکیل می‌دهند. بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، جمعیت ۱۴ تا ۱۸ سال شهر تبریز برابر ۱۰۸۳۴۳ نفر است. با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه برابر ۳۸۳ نفر به دست آمد. روش نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای تصادفی انجام شد. برای جمع‌آوری اطلاعات لازم از پرسشنامه خودتنظیمی هیجانی هافمن و کاشدان، پرسشنامه طرحواره هیجانی لیهی و پرسشنامه گرایش به خشونت طالبی و همکاران استفاده شد. برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه همزمان استفاده گردید. نتایج نشان داد که بین طرحواره‌های هیجانی نشخوار ذهنی، ساده اندیشی هیجانات، گناه و سرزنش با گرایش به خشونت فیزیکی و کلامی در نوجوانان شهر تبریز رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. بین طرحواره‌های هیجانی تلاش برای منطقی بودن، خودآگاهی هیجانی، توافق، پذیرش احساسات، تاییدطلبی از دیگران و ابراز احساسات با گرایش به خشونت فیزیکی و کلامی در نوجوانان شهر تبریز رابطه معکوس معنی‌داری وجود دارد. بین خودتنظیمی هیجانی با گرایش به خشونت فیزیکی و کلامی در نوجوانان شهر تبریز رابطه معکوس معنی‌داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: خشونت فیزیکی، خشونت کلامی، طرحواره‌های هیجانی، خودتنظیمی هیجانی.

مقدمه

خشونت همواره یکی از جدی‌ترین مشکلات جهان در سراسر تاریخ بشر بوده است (شاهین، بالوغلو و اونالمیش، ۲۰۱۰). خشونت آن رفتار تهاجمی است که شخص به قصد صدمه و آسیب رساندن به افراد یا اشیا از خود نشان می‌دهد و می‌تواند به صورت جسمی، کلامی و یا در قالب تخریب اشیا و لوازم و یا زیر پا گذاشتن مقررات و قوانین در محیط زندگی با آگاهی قبلی تجلی یابد (دوال، ۲۰۱۱). در سال‌های اخیر مفهوم هیجان در درمان و پیشگیری از اختلالات و مشکلاتی همچون خشونت و پرخاشگری، اهمیت بیشتری یافته است (رایمس و چالدر، ۲۰۱۰). لیپهی (۲۰۰۳)، در مدل طرحواره‌های هیجانی خود این نظریه را مطرح کرد که آسیب‌پذیری در برابر برخی اختلالات همچون اضطراب و افسردگی و خشم در نتیجه طرحواره‌های هیجانی ایجاد می‌شود. بنابراین طبق این مدل می‌توان نتیجه گرفت که طرحواره‌های هیجانی می‌تواند با گرایش به خشونت در نوجوانان رابطه داشته باشد. طرحواره‌های هیجانی به طرح‌ها، روش‌ها و راهبردهای استفاده شده توسط یک فرد در پاسخ به یک هیجان اطلاق می‌شوند (لیپهی، ۲۰۱۰).

بنابراین پژوهشگران روی دو ویژگی مهم تنظیم هیجان تاکید می‌کنند که عبارتند از:

(۱) تنظیم هیجان نه تنها یک فرایند درونی نیست، بلکه یک فرایند بیرونی است

(۲) تنظیم هیجان یک فرایند هدف‌محور است (آیزنبرگ و اسپینارد، ۲۰۰۴؛ کاپ و نیوفند ۲۰۰۳).

پرخاصگری و خشونت در دوران نوجوانی نه تنها به قربانیان اعمال پرخاصگرانه آسیب وارد می‌سازد، بلکه رشد خود نوجوانان پرخاصگر را در معرض خطر قرار می‌دهد (لطفی کاشانی، فرح (۱۳۸۵)).

رفتارهای پرخاصگرانه و خشونت‌آمیز، یکی از مشکلات اجتماعی مهم و اساسی در هر جامعه‌ای است و به دلیل اهمیت آن به این گونه رفتار در دوران کودکی و به خصوص در دوران نوجوانی بیشتر توجه می‌شود (حاجتی، اکبرزاده و خسروی، ۱۳۸۷). در پژوهش حاضر هدف، بررسی رابطه دو متغیر خودتنظیمی هیجانی و طرحواره‌های هیجانی در گرایش به خشونت و پاسخگویی به این سوال است که آیا بین طرحواره‌های هیجانی و خودتنظیمی هیجانی با گرایش به خشونت در نوجوانان شهر تبریز رابطه وجود دارد؟

ادبیات و مبانی نظری تحقیق

خشونت را می‌توان اعمال یک نیروی فیزیکی بر یک شی یا یک فرد یا یک گروه اجتماعی که به قصد یا بدون قصد سبب زیان یا تخریب دیگری شود، تعریف کرد. در این تعریف بعد روحی-روانی خشونت نادیده گرفته شده است و خشونت از لحظه شروع یک عمل فیزیکی مورد توجه بوده است اما نه فقط این عمل می‌تواند نوعی فشار روحی و تهدید روانی و به همان اندازه و شاید مخرب باشد بلکه وجود پتانسل خشونت نیز به نوبه خود می‌تواند به صورت یک فشار روحی خشونت برانگیز عمل کند. دامنه مفهومی خشونت می‌تواند از تهدید کلامی تا کشتن لیپهی بر مبنای مفهوم پردازش هیجانی و با الهام گرفتن از مدل فراشناختی هیجان‌ات، مدل طرحواره‌های هیجانی خود را ارائه کرده است. وی معتقد است اختلالات هیجانی اغلب ناشی از ارزیابی و تفسیر شخص از احساسات خود و راهبردهای به کار رفته برای مقابله با این هیجان‌ات است. طرحواره‌های هیجانی به طرح‌ها، روش‌ها و راهبردهای استفاده شده توسط یک فرد در پاسخ به یک هیجان اطلاق می‌شوند (لیپهی، ۲۰۰۷).

مدل طرحواره‌های هیجانی بیانگر این مهم است که ممکن است افراد در چگونگی مفهوم‌پردازی هیجان‌اتشان با یکدیگر متفاوت باشند و یا به عبارتی بهتر، افراد طرحواره‌های متفاوتی در مورد هیجان‌اتشان دارند. این طرحواره‌ها منعکس‌کننده شیوه‌های تجربه نمودن هیجان‌ات توسط افراد بوده و باوری است که آن‌ها به دنبال برانگیخته شدن هیجان‌ات ناخوشایند در مورد طرح مناسب برای اقدام با چگونگی عمل کردن در برابر چنین هیجان‌اتی در ذهن دارند. در مدل طرحواره‌های لیپهی در زمان تجربه یک هیجان ناخوشایند مجموعه‌ای از راهبردها و فرایندهای تفسیر به کار گرفته می‌شوند. اولین گام در هنگام ظهور یک هیجان توجه کردن به آن هیجان است که هم می‌تواند شامل توجه و هم شامل برچسب زدن به هیجان‌ات باشد. دومین گام در مدل لیپهی اجتناب شناختی و هیجانی از هیجان است. این اجتناب می‌تواند هم به صورت طبیعی و هم به صورت بیمارگونه گسست، خوش‌گذرانی و یا عیاشی، مصرف مواد و الکل و رخ دهد (لیپهی، ۲۰۰۳).

ارزش خاص مدل طرحواره های هیجانی در آن است که مستقیماً مفهوم سازی و تدابیر بیمار در مورد هیجانات ناخوشایند را هدف گیری می کند. به طور کلی، این مدل شکلی از درمان فراشناختی است که به بیمار کمک می کند تا نظریه خود را در مورد چگونگی کارکرد هیجانات، طول دوره و کنترل پذیری هیجانات، تدابیر معیوب برای تفسیر، قضاوت و کنترل هیجانات خود را شناسایی کند. همچنین این مدل گویای آن است که مشکلات انگیزشی بیمار ممکن است منعکس کننده دیدگاه های مشکل زای فراگیرتری در مورد هیجانات ناخوشایند باشند (لیهی، ۲۰۱۰). طرحواره های هیجانی شامل باورهایی در رابطه با منشأ هیجانات، تفاوت ها، طول دوره، جهان شمولی، گناه، عدم کنترل، خطر، درک و فهم، نیاز به منطقی بودن و قانونمند بودن هیجان هستند. همچنین، افراد، درباره نیاز به بازداری، کنترل، اجتناب، پذیرش، تحمل سردرگمی یا هیجانات، مشکل دارند که باعث افزایش راهبردهای ناسازگارانه طرحواره های، مقابله، مثل نشخوارذهنی، اختلالات خوردن، سوء مصرف مواد و نگرانی می شود (لیهی ۲۰۱۲). در زمینه طرحواره های هیجانی نظریاتی مطرح شده است از جمله: لیهی (۲۰۰۲)، یک مدل از طرحواره هیجانی که از مدل هیجانی محور و تئوری فراشناختی ولز (۱۹۹۵) و گین برگ (۲۰۰۲)، گرفته شده است را ارائه می کند. لیهی (۲۰۰۴)، بیان می کند که در این مدل که طرحواره های هیجانی تفسیرها، خط مشی ها و استراتژی هایی هستند که مردم زمانی که هیجان های گوناگونی تجربه می کنند استفاده می کنند. این تفسیرها و استراتژی ها همه در تشکیل باور فراشناختی منحصر به فرد در مورد هیجان ها طرحواره هیجانی را تشکیل می دهد. این مدل غالباً اشاره می کند که مردم طرحواره های هیجانی بی مانندی را دارند.

بک در اولین نوشته هایش به مفهوم طرحواره اشاره کرد. طرحواره به عنوان هر اصل سازمان بخش کلی در نظر گرفته می شود که برای درک تجارب زندگی فرد ضروری است یکی از مفاهیم جدی و بنیادی حوزه روان درمانی، این است که بسیاری از طرحواره ها در اوایل زندگی شکل می گیرند، به حرکت خود ادامه می دهند و خودشان را به تجارب بعدی زندگی تحمیل می کنند، حتی اگر هیچ گونه کاربرد دیگری نداشته باشند. این مسئله، همان چیزی است که گاهی اوقات به عنوان نیاز به هماهنگی شناختی از آن یاد می شود، یعنی حفظ دیدگاهی باثبات درباره خود یا دیگران؛ حتی اگر این دیدگاه نادرست یا تحریف شده باشد (یانگ و همکاران، ۱۳۹۱).

روش تحقیق

تحقیق حاضر به لحاظ ماهیت و محتوای کاری، توصیفی و از نوع همبستگی است. از طرفی این پژوهش از نظر هدف، کاربردی است، زیرا اصول و فنون تدوین شده در تحقیق می تواند برای حل مسائل اجرایی و واقعی به کار گرفته شود و کاربرد عملی دارد. همچنین از نظر سطح مشاهده از نوع خرد هست؛ زیرا واحد تحلیل در این جا فرد است. این کار از نظر وسعت از نوع مطالعات پهنانگر است به این معنا که محقق صفت مشخص را بر روی گروه وسیعی از افراد جامعه بررسی می کند. از نظر زمان نیز، از نوع مقطعی است؛ زیرا بررسی و توصیف یک صفت یا ارتباط بین صفات را در محدوده زمانی مشخص انجام می دهد نه در زمان های مختلف.

جامعه آماری این تحقیق را کلیه نوجوانان ۱۴-۱۸ سال شهر تبریز تشکیل می دهند. بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، جمعیت ۱۴ تا ۱۸ سال شهر تبریز برابر ۱۰۸۳۴۳ نفر است که از این تعداد ۵۵۰۹۳ نفر مرد و ۵۳۲۵۰ نفر زن هستند. برای جمع آوری اطلاعات لازم از پرسشنامه خودتنظیمی هیجانی هافمن و کاشدان، پرسشنامه طرحواره هیجانی لیهی و پرسشنامه گرایش به خشونت طالبی و همکاران استفاده شد.

جهت تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد. با درجه خطای نمونه گیری ۵ درصد و سطح اطمینان ۹۵ درصد حجم نمونه برابر ۳۸۳ نفر به دست آمد.

$$n = \frac{Nz^2pq}{Nd^2 + z^2pq} = \frac{108343 \times 1.96^2 \times 0.5 \times 0.5}{108343 \times 0.05^2 + 1.96^2 \times 0.5 \times 0.5} = 383$$

پس از جمع آوری اطلاعات، داده ها وارد نرم افزار SPSS شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو قسمت آمار توصیفی و آمار استنباطی ارائه شده است. متغیرهایی که در سطح سنجش اسمی و رتبه‌ای بودند با استفاده از جداول توزیع فراوانی و نمودارهای ستونی و متغیرهایی که در سطح سنجش فاصله‌ای بودند با استفاده از شاخص‌های مرکزی و پراکندگی میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی توصیف شدند. برای آزمون فرضیات تحقیق، ابتدا نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف مورد بررسی قرار گرفت و پس از تأیید نرمال بودن داده‌ها، از همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد.

نتایج تحقیق

شاخص‌های توصیفی متغیرهای اصلی:

برای متغیرهای اصلی تحقیق، میانگین، انحراف معیار، چولگی، کشیدگی، خطای معیار کشیدگی، مینیمم و ماکزیمم محاسبه شده است.

جدول شاخص‌های توصیفی متغیرهای اصلی

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	مینیمم	ماکزیمم
سن	۳۸۳	۱۵/۹۳	۱/۳۶	۰/۰۸	-۱/۲۱	۱۴	۱۸
خشونت فیزیکی	۳۸۳	۱۲/۶۲	۴/۵۸	۰/۳۲	-۰/۸۰	۵	۲۳
خشونت کلامی	۳۸۳	۱۴/۹۰	۳/۴۲	۰/۳۱	-۰/۳۶	۷	۲۴
قابل کنترل بودن	۳۸۳	۶/۰۸	۳/۱۳	۰/۰۵	-۰/۷۸	۰	۱۲
تلاش برای منطقی بودن	۳۸۳	۱۱/۵۶	۲/۸۸	-۰/۵۴	-۰/۱۸	۴	۱۶
خودآگاهی هیجانی	۳۸۳	۶/۶۴	۳/۰۹	-۰/۱۴	-۰/۷۱	۰	۱۴
قابل درک بودن	۳۸۳	۴/۳۸	۲/۴۷	۰/۱۲	-۰/۴۹	۰	۱۰
نشخوار ذهنی	۳۸۳	۹/۳۴	۳/۰۲	-۰/۱۷	-۰/۱۰	۲	۱۶
توافق	۳۸۳	۴/۵۹	۲/۱۰	-۰/۲۹	-۰/۵۷	۰	۸
پذیرش احساسات	۳۸۳	۷/۰۴	۲/۰۱	۰/۰۴	-۰/۶۵	۳	۱۱
تاییدطلبی از دیگران	۳۸۳	۴/۱۲	۱/۸۵	۰/۰۷	-۰/۲۶	۰	۸
ارزشهای والاتر	۳۸۳	۷/۳۹	۲/۴۷	-۰/۲۷	-۰/۴۴	۲	۱۲
ساده اندیشی هیجانات	۳۸۳	۵/۳۶	۲/۰۳	-۰/۵۴	-۰/۵۰	۰	۸
گناه	۳۸۳	۵/۸۹	۲/۷۷	-۰/۱۲	-۰/۳۰	۰	۱۲
ابراز احساسات	۳۸۳	۴/۴۹	۲/۰۷	-۰/۲۷	-۰/۵۴	۰	۸
سرزنش	۳۸۳	۴/۴۲	۲/۱۶	-۰/۰۴	-۰/۷۹	۰	۸
خودتنظیمی هیجانی	۳۸۳	۵۵/۸۹	۸/۰۴	-۰/۱۸	۰/۳۷	۳۱	۷۴
پنهان کاری	۳۸۳	۲۴/۰۲	۴/۲۵	۰/۲۰	۰/۸۵	۱۳	۳۷
سازشکاری	۳۸۳	۲۰/۴۰	۴/۰۵	۰/۷۶	۱/۵۰	۱۱	۳۴
تحمل	۳۸۳	۱۲/۵۷	۳/۶۰	۱/۰۶	۱/۵۴	۵	۲۴

یافته‌های استنباطی

بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها:

برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. فرض صفر در این آزمون نرمال بودن توزیع متغیر است. اگر سطح معنی‌داری آزمون بزرگتر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر تایید شده و نتیجه می‌گیریم که توزیع متغیر مورد نظر نرمال می‌باشد.

با توجه به سطوح معنی‌داری به دست آمده نتیجه گرفته می‌شود که متغیرهای خشونت فیزیکی، خشونت کلامی و خودتنظیمی هیجانی دارای توزیع نرمال می‌باشند (سطح معنی‌داری بزرگتر از ۰/۰۵). ولی طرحواره‌های هیجانی دارای توزیع غیر نرمال می‌باشند (سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵).

با توجه به اینکه روش تحقیق از نوع همبستگی است و متغیرهای ملاک دارای توزیع نرمال هستند، می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده نمود.

نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

۱۱	تعداد	آماره Z کولموگروف-اسمیرنوف	سطح معنی‌داری
خشونت فیزیکی	۳۸۳	۱/۲۰۷	۰/۱۷۶
خشونت کلامی	۳۸۳	۱/۱۰۴	۰/۲۰۹
قابل کنترل بودن	۳۸۳	۱/۶۸۰	۰/۰۰۷
تلاش برای منطقی بودن	۳۸۳	۲/۲۹۹	۰/۰۰۱
خودآگاهی هیجانی	۳۸۳	۱/۶۰۸	۰/۰۱۱
قابل درک بودن	۳۸۳	۱/۷۷۰	۰/۰۰۴
نشخوارذهنی	۳۸۳	۱/۹۰۱	۰/۰۰۱
توافق	۳۸۳	۲/۲۳۷	۰/۰۰۱
پذیرش احساسات	۳۸۳	۱/۹۷۶	۰/۰۰۱
تاییدطلبی از دیگران	۳۸۳	۲/۷۸۱	۰/۰۰۱
ارزشهای والاتر	۳۸۳	۲/۳۷۱	۰/۰۰۱
ساده اندیشی هیجانانگیز	۳۸۳	۳/۲۶۲	۰/۰۰۱
گناه	۳۸۳	۱/۷۳۳	۰/۰۰۵
ابراز احساسات	۳۸۳	۲/۴۳۱	۰/۰۰۱
سرزنش	۳۸۳	۲/۲۶۲	۰/۰۰۱
خودتنظیمی هیجانی	۳۸۳	۱/۳۱۲	۰/۰۶۴

آزمون همبستگی پیرسون برای طرحواره‌های هیجانی و خشونت فیزیکی

طرحواره‌های هیجانی	خشونت فیزیکی	
	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
قابل کنترل بودن	۰/۰۳۳	۰/۵۱۴
تلاش برای منطقی بودن	-۰/۱۴۷	۰/۰۰۴
خودآگاهی هیجانی	-۰/۴۱۹	۰/۰۰۱
قابل درک بودن	-۰/۰۰۹	۰/۸۶۴
نشخوار ذهنی	۰/۲۹۷	۰/۰۰۱
توافق	-۰/۲۰۲	۰/۰۰۱
پذیرش احساسات	-۰/۳۵۱	۰/۰۰۱
تاییدطلبی از دیگران	-۰/۳۹۶	۰/۰۰۱
ارزشهای والاتر	۰/۰۲۲	۰/۶۶۴

۳۸۳	۰/۰۰۱	۰/۳۷۴	ساده اندیشی هیجانات
۳۸۳	۰/۰۳۰	۰/۱۱۱	گناه
۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۳۹۳	ابراز احساسات
۳۸۳	۰/۰۰۱	۰/۳۴۷	سرزنش

آزمون همبستگی پیرسون برای طرحواره‌های هیجانی و خشونت کلامی

خشونت کلامی			طرحواره‌های هیجانی
تعداد	سطح معنی داری	ضریب همبستگی	
۳۸۳	۰/۴۳۱	۰/۰۴۰	قابل کنترل بودن
۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۱۶۲	تلاش برای منطقی بودن
۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۴۱۹	خودآگاهی هیجانی
۳۸۳	۰/۷۵۸	-۰/۰۱۶	قابل درک بودن
۳۸۳	۰/۰۰۱	۰/۳۰۶	نشخوارذهنی
۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۲۱۱	توافق
۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۳۵۰	پذیرش احساسات
۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۳۹۶	تاییدطلبی از دیگران
۳۸۳	۰/۵۹۳	۰/۰۲۷	ارزشهای والاتر
۳۸۳	۰/۰۰۱	۰/۳۷۱	ساده اندیشی هیجانات
۳۸۳	۰/۰۲۱	۰/۱۱۸	گناه
۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۴۰۸	ابراز احساسات
۳۸۳	۰/۰۰۱	۰/۳۵۷	سرزنش

آزمون همبستگی پیرسون برای خودتنظیمی هیجانی و خشونت فیزیکی

خودتنظیمی هیجانی				خشونت فیزیکی
تحمّل	سازشکاری	پنهان کاری	ضریب همبستگی	
۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	تعداد
-۰/۴۷۶	-۰/۵۴۷	-۰/۵۱۷	-۰/۶۲۸	ضریب همبستگی
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	سطح معنی داری

آزمون همبستگی پیرسون برای خودتنظیمی هیجانی و خشونت کلامی

خودتنظیمی هیجانی				خشونت کلامی
تحمّل	سازشکاری	پنهان کاری	ضریب همبستگی	
۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	۳۸۳	تعداد
-۰/۵۰۰	-۰/۵۶۱	-۰/۵۳۶	-۰/۶۴۱	ضریب همبستگی
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	سطح معنی داری

جدول همبستگی و دوربین-واتسن برای تاثیر طرحواره‌های هیجانی و خودتنظیمی هیجانی بر خشونت فیزیکی

ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای معیار برآورد	دوربین-واتسن
۰/۷۸۵	۰/۶۱۷	۰/۶۰۲	۲/۸۸۷	۱/۹۹۳

آزمون معنی داری رابطه خطی برای تاثیر طرح‌واره‌های هیجانی و خودتنظیمی هیجانی بر خشونت فیزیکی

سطح معنی‌داری	مقدار F'	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	
۰/۰۰۱	۴۲/۲۸۹	۳۵۲/۴۷۳	۱۴	۴۹۳۴/۶۲۱	رگرسیون
		۸/۳۳۵	۳۶۸	۳۰۶۷/۲۳۸	باقیمانده
			۳۸۲	۸۰۰۱/۸۵۹	کل

جدول ضرایب رگرسیون برای تاثیر طرح‌واره‌های هیجانی و خودتنظیمی هیجانی بر خشونت فیزیکی

سطح معنی‌داری	مقدار t	ضرایب استاندارد نشده			
		ضرایب استاندارد شده (بتا) $Beta$	خطای معیار B		
۰/۰۰۱	۱۷/۵۲۵		۱/۴۱۲	۲۴/۷۴۲	مقدار ثابت
۰/۷۵۴	-۰/۳۱۳	-۰/۰۱۲	۰/۰۵۷	-۰/۰۱۸	قابل کنترل بودن
۰/۰۶۰	-۱/۸۸۸	-۰/۰۷۰	۰/۰۵۹	-۰/۱۱۲	تلاش برای منطقی بودن
۰/۰۰۱	-۴/۷۸۷	-۰/۱۹۳	۰/۰۶۰	-۰/۲۸۵	خودآگاهی هیجانی
۰/۸۰۰	۰/۲۵۳	۰/۰۰۹	۰/۰۶۴	۰/۰۱۶	قابل درک بودن
۰/۰۰۱	۳/۳۶۴	۰/۱۲۷	۰/۰۵۷	۰/۱۹۳	نشخوارذهنی
۰/۸۰۳	-۰/۲۵۰	-۰/۰۰۹	۰/۰۷۵	-۰/۰۱۹	توافق
۰/۰۰۱	-۵/۳۴۲	-۰/۲۰۰	۰/۰۸۵	-۰/۴۵۴	پذیرش احساسات
۰/۰۵۶	-۱/۹۱۸	-۰/۰۷۴	۰/۰۹۶	-۰/۱۸۴	تاییدطلبی از دیگران
۰/۳۰۴	۱/۰۳۰	۰/۰۳۸	۰/۰۶۸	۰/۰۷۰	ارزشهای والاتر
۰/۰۰۱	۵/۲۳۰	۰/۱۹۷	۰/۰۸۵	۰/۴۴۳	ساده اندیشی هیجانات
۰/۰۱۱	۲/۵۵۳	۰/۰۹۷	۰/۰۶۳	۰/۱۶۰	گناه
۰/۰۰۷	-۲/۷۱۴	-۰/۱۰۱	۰/۰۸۳	-۰/۲۲۵	ابراز احساسات
۰/۰۰۱	۳/۶۶۳	۰/۱۴۱	۰/۰۸۲	۰/۲۹۹	سرزنش
۰/۰۰۱	-۸/۸۱۹	-۰/۳۳۹	۰/۰۲۲	-۰/۱۹۳	خودتنظیمی هیجانی

بحث و نتیجه گیری

براسای یافته های جداول بالا بین طرحواره های هیجانی با گرایش به خشونت فیزیکی در نوجوانان شهر تبریز رابطه وجود دارد. همچنین بین طرحواره های هیجانی با گرایش به خشونت کلامی در نوجوانان شهر تبریز رابطه وجود دارد که طرحواره هیجانی از مولفه های زیربنایی افسردگی، اضطراب و خشم شکل گرفته است. زمانی که طرحواره های فرد مثبت باشد یعنی تفسیر و مفهوم سازی مثبتی در مورد وقایع می کند و کمتر دچار اضطراب، افسردگی و خشم می شود و در شرایط تنش زا به جای ابراز خشونت همچون خشونت کلامی، با طرح مساله و برنامه اقدام به رفع و دفع رویداد تنش زا می کند. اما در صورتی که طرحواره های منفی هیجان در وی وجود داشته باشد، تجربه هایی که می نماید، عموماً منفی خواهد بود و در شرایط هیجانی و تنش زا چون نمی تواند وقایع را به شکل مثبت مفهوم پردازی نماید، آن ها را منفی پردازش خواهد نمود و به اقدامی غیر برنامه ریزی شده و مخرب همچون خشونت کلامی روی خواهد آورد.

بین خودتنظیمی هیجانی با گرایش به خشونت فیزیکی در نوجوانان شهر تبریز رابطه منفی معناداری وجود دارد.

تحقیقات نشان می‌دهد که تنظیم هیجانی با پیدایش پرخاشگری و اختلالات رفتار آشفته، ارتباط دارد و افراد مبتلا به مشکلات تنظیم هیجانی گرایش بیشتری به خطرپذیری و انجام رفتارهای خطرناک نشان می‌دهند. عبارتی افراد با خود تنظیمی پایین به دلیل اینکه توانایی و مهارت مدیریت و کنترل تکانه خشم را ندارد به خشونت فیزیکی روی می‌آورد. اما در مقابل اگر فرد دارای خودتنظیمی بالا باشد، توانایی کنترل و مدیریت تکانه خشم خود را خواهد داشت و به جای روی آوردن به رفتارهای خطرناک و خشونت فیزیکی به مدیریت خشم خواهد پرداخت.

مشکلات تنظیم هیجانی گرایش بیشتری به خطرپذیری و انجام رفتارهای و بین خودتنظیمی هیجانی با گرایش به خشونت کلامی در نوجوانان شهر تبریز رابطه منفی معناداری وجود دارد. طرحواره های هیجانی و خودتنظیمی هیجانی بطور معنی‌داری گرایش به خشونت فیزیکی نوجوانان را پیش‌بینی می‌کنند. در تبیین نتیجه فوق می‌توان گفت زمانی که افراد دارای خودتنظیم هیجانی بالایی باشند بهتر می‌توانند هیجانان خود از جمله خشم را مدیریت کنند و همچنین رویدادهای را به شکلی مثبت با استفاده از طرحواره های هیجانی مثبت تفسیر می‌کنند. بنابراین در شرایط تنش‌زا و ناکامی فرد بجای استفاده از خشونت فیزیکی به طرح برنامه به منظور اقدام، خواهد پرداخت و هیجانان منفی خود را کنترل و مدیریت خواهد نمود.

منابع

- ۱- حاجتی، فرشته سادات؛ اکبرزاده، نسرین؛ خسروی، زهره (۱۳۸۷). تاثیر آموزش برنامه ترکیبی درمان شناختی رفتاری با رویکرد مثبت‌گرایی بر پیشگیری از خشونت نوجوانان شهر تهران. مطالعات روانشناختی، دوره ۴، شماره ۳.
- ۲- یانگ، جفری؛ کلسکو، ژانت؛ ویشار، مارجوری (۱۳۹۱). طرح‌واره درمانی (راهنمای کاربردی برای متخصصین بالینی). ترجمه: حسن حمیدپور و زهرا اندوز. تهران: ارجمند.
- ۳- لطفی کاشانی، فرح (۱۳۸۵). هوش هیجانی: واقعیت‌ها و ادعاها. فصلنامه اندیشه و رفتار، شماره ۲.
- 4- Dewall. C.N. (2011). Violence restrained: effects of self-regulation and its depletion on aggression. *Journal of experimental social psychology*, Volume 43. Pp. 62-76.
- 5- Leahy, R. L. (2002). A model of emotional schemas. *Cognitive and Behavioral Practice*, Volume 9. Pp. 177-190.
- 6-Leahy, R. L. (2003). Metacognition, emotional schemas and personality disorders. Paper presented at the European Association of Cognitive and Behavioral Psychotherapy; Prague, Czech Republic .
- 7-Leahy, R. L. (2007). Emotional schemas and resistance to change in anxiety disorders. *Cognitive and Behavioral Practice*, Volume 14. Pp. 36-45.
- 8-Leahy, R. L. (2010). Emotional schemas and resistance to change in anxiety disorders. In: Sookman D, editor. *Treatment resistant anxiety disorders*. New York: Rou ledge.
- 9-Leahy, R. L. (2012). *Emotion Regulation in Psychotherapy*. New York: Guilford Press.
- 10- Rimes, K. A.; Chalder, T. (2010). The beliefs about emotions scale: validity, reliability and sensitivity to change. *J Psychosom Res*, Volume 68. Pp. 285-92.